

Hautzinger Zoltán

A NEM MAGYAR ÁLLAMPOLGÁR ÁLTAL
KÜLFÖLDÖN ELKÖVETETT BŰNCSELEKMÉNY
MIATTI BÜNTETŐJOGI FELELŐSSÉGRE
VONÁS ANYAGI JOGI SZABÁLYOZÁSA

Polt Péter legfőbb ügyészi megbízatásának és egyetemi tanári munkásságának kettőssége megannyi publikációjában is tetten érhető. Számos tudományos közlemény szerzője, amelyeknek főbb témái között megtalálható az ügyészi szervezet története,¹ alkotmányos működése,² illetve egyes, különböző eljárásjogi szerepeinek az értékelése.

E köszöntő kötetbe szánt tanulmány – nem titkoltan annak szerzője érdeklődési köréből fakadóan – a fenti körhöz úgy kíván csatlakozni, hogy vázlatosan áttekinti a legfőbb ügyész kizárólagos ügyindítási jogkörébe tartozó, a nem magyar állampolgár (külföldi) által külföldön (a magyar joghatóság területi hatályán kívül eső helyen) elkövetett bűncselekményre vonatkozó büntető anyagi jogi szabályokat.³

A MAGYAR BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYV SZEMÉLYI
HATÁLYA A KETTŐS KÜLFÖLDISÉG JEGYÉBEN

A nem magyar állampolgár által külföldön elkövetett bűncselekmény magyarországi büntethetőségének törvényi alapját a büntető törvénykönyv⁴ személyi hatálya teremti meg. Ennek értelmében:

¹ Például POLT 2021.

² Például POLT 2022.

³ E rész feldolgozásához közvetlen forrásként támaszkodom: POLT 2013.

⁴ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2010. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.).

„A magyar büntető törvényt kell alkalmazni *a)* a nem magyar állampolgár által külföldön elkövetett cselekményre is, ha az *aa)* a magyar törvény szerint bűncselekmény, és az elkövetés helyének törvénye szerint is büntetendő, *ab)* állam elleni bűncselekmény, – kivéve a szövetséges fegyveres erő ellen elkövetett kémkedést és a kémkedést az Európai Unió intézményei ellen – tekintet nélkül arra, hogy az az elkövetés helyének törvénye szerint büntetendő-e, *ac)* a XIII. vagy a XIV. Fejezetben meghatározott bűncselekmény, vagy egyéb olyan bűncselekmény, amelynek üldözését törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés írja elő, *b)* a magyar állampolgár, a magyar jog alapján létrejött jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező egyéb jogalany sérelmére nem magyar állampolgár által külföldön elkövetett olyan cselekményre is, amely a magyar törvény szerint büntetendő.”⁵

A Btk. az idézett törvényhelyben meghatározott bűncselekmények elkövetésének megalapozott gyanúja esetére vonatkozóan rendelkezik a büntetőeljárás megindításának kizárólagos jogköréről is, miszerint „a büntetőeljárás megindítását a legfőbb ügyész rendeli el”.⁶

A személyi hatály fentebb hivatkozott szabályozása révén kettős külföldiségről beszélhetünk. E kérdésben a jogalkotó azt a határozott rendelkezését adja közre, hogy bizonyos esetekben mind az elkövetés helyétől, mind az elkövetésért felelősségre vonható személy állampolgárságától függetlenül lehet a magyar büntetőszabályokat alkalmazni olyan cselekmény szankcionálására, amely a Btk. szerint büntetendő, de kizárólag abban az esetben, ha a legfőbb ügyész ezt indokoltnak látja.

A büntetőjogi felelősséget elbíráló ország helyétől (területi elvtől) és az elkövető eltérő állampolgárságától (honossági elvtől) független büntetőjogi hatalom kiterjesztését a korábbi szakirodalomban mint a feltétlen büntető hatalom elvét jelölték meg. Emögött értve azt, hogy minden államnak joga van minden bűncselekmény elkövetőjét felelősségre vonni a saját büntetőjogi szabályozása szerint.⁷ Az így megfogalmazható univerzalitás elvének alkalmazása ugyanakkor sem korábban, sem napjainkban nem képzelhető el korlátlan módon. Eleve az általános – tudniillik nemzeti keretek közötti – büntetőjogi felelősségre vonásnak is számos akadály lehet. Ilyen mindenekelőtt a büntetőeljárásban ismert oportunitás elve, amely a büntetőeljárás lefolytatását célszerűségből

⁵ Btk. 3. § (2) bekezdés.

⁶ Btk. 3. § (3) bekezdés.

⁷ Vö. KÁDÁR–KÁLMÁN 1966: 191.

meghatározott személy által előterjeszthető kérelemhez vagy indítványhoz köti.⁸ Ez az elv jelenik meg a nem magyar állampolgár külföldön elkövetett bűncselekménye miatti eljárás elrendelésének konkrét eljárási alanyhoz (legfőbb ügyészhez) kötöttségét illetően is, mivel a bűncselekmény elkövetőjének személyében és helyében is megmutatkozó kettős külföldiségben rejlő nemzetközi tényezők miatt gondos mérlegelés tárgyát kell képeznie, hogy az adott büntetőjogi felelősségre vonásnak helye lehet-e.

*A kettős inkrimináció kérdése
a külföldi elkövetők büntetendősége vonatkozásában*

A kettős inkrimináció elve tradicionálisan, a legszélesebb körben használatos értelmezése szerint arra utal, hogy a cselekmény kriminális jellegénél fogva egyszerre két állam büntetőjogának hatókörébe esik.⁹ E tekintetben nem hasonló elnevezésekről vagy azonos típusú és tartamú büntetési tételekről beszélünk, hanem arról, hogy mindkét ország ugyanarra vagy közel azonos tényállásra büntetőjogi felelősség megállapítását rendeli. Ezt Bragyova András egy alkotmánybíróági határozathoz fűzött különvéleményében a következők szerint foglalja össze:

„A kettős büntetendőség szabályának alkalmazása egy cselekvés-típus büntetendőségét tekinti mércének. A kettős inkrimináció a bűncselekmények tényállásait in abstracto veti össze, tehát a kettős büntethetőség egy cselekményfajta alkalmazható büntető jogszabályok összehasonlítását követeli meg. Ez az összehasonlítás nem egy elkövetett (megtörtént) cselekményt – történeti tényállást – vet össze egy büntetőjogi normával, hanem büntetőjogi normákat egymással: azt kérdezi, hogy X cselekményfajta – pl. kis mennyiségű kábítószer birtoklása – bűncselekménynek számít-e A és B állam büntető törvénye szerint. Ha igen, teljesül a kettős büntetendőség feltétele, ha nem – nem.”¹⁰

A kettős inkrimináció elvének konkrét alkalmazása ugyanakkor a külföldi jog értelmezésének további kérdéseit is felveti, hiszen az egyes államok büntető normái eltérő jogszabályi környezetet alakíthatnak ki például a büntethetőségi

⁸ Vö. FANTOLY–BUDAHÁZI 2019: 28.

⁹ ELEK 2012: 170.

¹⁰ Vö. 32/2008. (III. 12.) AB határozat.

akadályok vonatkozásában, ennél fogva az eljárás alá vonható személy (terhelt) büntetőjogi felelősségre vonását még befolyásolhatja a különböző módon meghatározott büntethetőséget kizáró vagy megszüntető okok figyelembevételének lehetősége. Ez a szakirodalomban nevesített konkrét kettős inkrimináció esetét fogalmazza meg, ellentétben az úgynevezett absztrakt kettős inkriminációval, amely pusztán a mindkét államban büntetendő tényállást fogalmazza meg, tekintet nélkül arra, hogy maga az elkövető büntethető-e.¹¹

A Btk. személyi hatályának külföldiekre vonatkozó első tétele az elbírálás és az elkövetés helye szerinti büntetendőséget absztrakt módon határozza meg, azaz minden olyan esetben kinyilvánítja a büntetési igényt, amikor a cselekmény a bel- és a külföldi (elkövetés helye szerinti) jog értelmében is bűncselekménynek minősül. Ezzel kapcsolatban továbbá még egy szempontot fontos megjegyezni, miszerint a büntetendőség a büntetőjogon belüli bűnfelelősség megállapítását jelentse. A szabálysértési, közigazgatási, fegyelmi stb. jogi tényállások és az e jogi keretek közé szorított felróhatóságon alapuló eljárásban kiszabható szankciók nem alapozzák meg a kettős inkrimináció fennállását. Ez természetesen nem lehet igaz azokra az esetekre, amikor a bűncselekmény alacsonyabb szintű jogi eljárásra is utalható körülmények között is elbírálnak, hiszen ebben az esetben olyan – a *nullum crimen sine lege* elven alapuló – különös törvényi tényállásokról beszélhetünk, amelyek elbírálása célszerűségi okból a büntetés céljának elérése érdekében, de más eljárás keretében is megtörténhet.

*Szimpla inkrimináció,
avagy az univerzális joghatóság kérdése*

A nem magyar állampolgár külföldön megvalósított cselekményének büntetendősége a Btk. személyi hatályának következő tézise szerint nem igényli a kettős inkriminációt abban az esetben, ha az a magyar büntetőtörvény szerint – ide nem értve a szövetséges fegyveres erő ellen elkövetett kémkedést,¹² illetve a kémkedést az Európai Unió intézményei ellen¹³ – állam elleni bűncselekménynek minősül.

A fenti törvényhelyben megfogalmazott tényállások nevesítését az indokolja, hogy a Btk. mindkét bűncselekményt kiveszi az állam elleni bűncselekményekre

¹¹ 32/2008. (III. 12.) AB határozat.

¹² Btk. 262. §.

¹³ Btk. 261/A. §.

vonatkozó univerzális joghatóság alól.¹⁴ Ennélfogva a magyar büntetőjogi igény csak akkor áll fenn, ha a nem magyar állampolgár elkövető az elkövetés helye szerinti büntetőtörvény értelmében is (a kettős inkrimináció elvének megfelelően) büntetendő. A Btk. állam elleni bűncselekményeket összefoglaló fejezetében található többi különös törvényi tényállás vonatkozásában azonban az univerzális joghatóság fennmarad. E joghatóság legfontosabb üzenete, hogy a magyar állam védelme érdekében az állam ellen elkövetett bűncselekmény miatt az elkövetés helyétől, illetve az elkövető személyének állampolgárságától függetlenül helye van a magyar büntetőjogi igény érvényesítésének.

Szintén az univerzalitás fogalmazódik meg azokban az esetekben is, amikor a magyar büntetőtörvényt – tekintet nélkül az elkövetés helye szerinti büntethetőségre – az emberiség elleni bűncselekmények,¹⁵ illetve a háborús bűncselekmények¹⁶ miatt kell alkalmazni. A Btk. univerzális joghatóságának említett bűncselekménycsoportokra alkalmazásának célja, hogy Magyarország is biztosítsa a nemzetközi békét és biztonságot fenyegető bűncselekmények elkövetőivel szemben a büntetőeljárás lefolytatását.¹⁷

A globális társadalmi béke ellen ható bűncselekmények üldözésének univerzális joghatóság alá vonása továbbá nemzetközi jogi kötelezettség teljesítése érdekében is szükséges. Ezáltal egyetlen, ilyen nemzetközi jogi kötelezettséget magára vállaló állam sem háríthatja el a területén tartózkodó külföldi elleni büntetőeljárás megindítását azzal, hogy az általa megvalósított bűncselekmény az elkövetés helye szerinti törvénybe nem ütközik. Maga az univerzális joghatóság érvényesítése ugyanakkor napjainkban nem feltétlenül biztos, hogy – különösen az állami vezetők esetében – elvárható a különböző külpolitikai irányultságú nemzetállamoktól. A globális béke elleni cselekmények miatti felelősségrevonási eljárás lefolytatása optimálisabb a nemzetállamok közössége általi felhatalmazással létrejött nemzetközi jogi büntetőbíróságok keretében.¹⁸ Mindazonáltal e nemzetközi jogi felhatalmazás az egyes nemzetállamok esetében nem feltétlenül hiábavaló olyan elkövetőkre vonatkozóan, akik a cselekményük miatti felelősségre vonás elől, avagy más okból kifolyólag keresnek menedéket az elkövetés helyétől eltérő országban.

¹⁴ Vö. egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódó más törvények módosításáról szóló 2013. évi CLXXXVI. törvény indokolása.

¹⁵ Btk. XIII. fejezet.

¹⁶ Btk. XIV. fejezet.

¹⁷ Vö. BARTKÓ 2011: 111.

¹⁸ Lásd CSAPÓ 2022.

A Btk. külföldiekre vonatkozó személyi hatályának újabb tényezője az a rendelkezés, amely azt határozza meg, hogy a magyar büntetőtörvényt akkor is alkalmazni kell, ha a magyar törvény szerint büntetendő bűncselekményt a magyar állampolgár, a magyar jog alapján létrejött jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező egyéb jogalany sérelmére nem magyar állampolgár külföldön követte el. Ez – a Btk. indokolása szerint – az úgynevezett passzív személyi elv törvénybe iktatását jelenti. Ennek alapján a magyar büntető joghatóság – negligálva a kettős inkrimináció elvét – kiterjed azokra a cselekményekre is, amelyeket nem magyar állampolgár külföldön magyar állampolgár vagy a magyar jog alapján létrejött jogi személy vagy egyéb, jogi személyiséggel nem rendelkező jogalany sérelmére követ el, cselekményük azonban az elkövetés helyének joga szerint nem büntetendő.

A SZEMÉLYI HATÁLY ALKALMAZÁSÁNAK LEHETSÉGES AKADÁLYAI

A Btk. területi hatályán kívül, külföldiek által megvalósított bűncselekményekre vonatkozó absztrakt értelemben vett alkalmazása ugyanakkor a világban előforduló cselekmények tömeges voltánál fogva nyilvánvalóan nem lehetséges. Emiatt olyan rendelkezések megfogalmazása szükséges, amelyek révén lehetőség nyílik a külföldi által nem belföldön elkövetett bűncselekmények miatti bűnfelelősség megállapításának súlyozására. Ezt a személyi hatály meghatározásánál a jogalkotó a legfőbb ügyész eljárást elrendelő döntési jogosítványának kizárólagossága útján teremti meg. Az eljárás elrendelése jogának legfőbb ügyészhez kötése mögötti további indok, hogy a nem magyar állampolgár által külföldön elkövetett bűncselekmény magyar nyomozó hatóság által történő üldözése Magyarország nemzetközi kapcsolatait érintheti. Ezért egy ilyen döntés meghozatala során minden körülményre kiterjedő alapos megfontolás szükséges abba az irányba is, hogy a büntetőeljárás Magyarországon történő hatékony lefolytatásának feltételei fennállnak-e.¹⁹

Ha a nem magyar állampolgár külföldön elkövetett bűncselekménye miatt anélkül járnának el büntetőügyben, hogy a legfőbb ügyész az eljárást elrendelte volna, úgy az eljárási szabálysértésnek minősül, és jogerőre emelkedés esetén rendkívüli perorvoslatnak, felülvizsgálati eljárásnak van helye.²⁰

¹⁹ Vö. Btk. indokolása.

²⁰ Vö. a büntetőeljárásról szóló 2017. évi CX. törvény (a továbbiakban: Be.) 649. § (2) bekezdés b) pont.

A nem magyar állampolgár külföldön elkövetett bűncselekménye miatti eljárás további akadálya – a legfőbb ügyész eljárást elrendelő döntésének elmaradásán kívül –, ha a büntetőügyet korábban már jogerősen elbírálták, avagy ha azt más külföldi hatóság – a nemzetközi bűnügyi együttműködés keretében – kívánja elbírálni. Előbbi esetben a *ne bis in idem* transznacionális elvéről beszélhetünk. Ezt az Alaptörvény vonatkozó rendelkezése úgy határozza meg, hogy jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.²¹

Az ugyanazon tényállás miatt más államban hozott ítélet elfogadásának nemzetközi jogi vagy európai uniós közjogi forráson kell alapulnia. Szintén uniós vagy nemzetközi jogi gyakorlaton belül alkalmazhatók azok a jogintézmények, amelyek a bűncselekmény elkövetésének a helyétől függetlenül azt biztosíthatják, hogy a büntetőeljárást más államban folytassák le. Ezek a nemzetközi bűnügyi jogsegély (konkrétabban a kiadatás révén) valósulhatnak meg.²² Ilyen intézmény alkalmazása esetén a magyar nyomozó hatóság a kiadatás alapjául szolgáló büntetőügyben a kiadatást követően további eljárási cselekményt rendszerint saját hatáskörben már nem végez.

A NEM MAGYAR ÁLLAMPOLGÁR KÜLFÖLDÖN ELKÖVETETT BŰNCSELEKMÉNYE MIATT INDULT BÜNTETŐÜGYEK MAGYARORSZÁGI HELYZETE

A nem magyar állampolgár külföldön elkövetett bűncselekménye miatt indult büntetőeljárások statisztikai adatait az 1. táblázat szemlélteti. Ez alapján megállapítható, hogy Magyarországon magyar érintettséggel nem rendelkező, azaz magyar állampolgársággal nem rendelkező személy által a magyar határokon túli területen megvalósított, valamely különös büntetőjogi tényállásba ütköző elkövetési magatartás miatt rendszerint nem indul büntetőeljárás. A 2010-es évek elején az ilyen büntetőeljárások száma szinte elenyésző (1-2 bűneset miatt indult eljárás) volt, ugyanakkor az évtized közepétől – részint az országot érintően bekövetkezett irreguláris migráció eredményeként is – ez a szám több évben

²¹ Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdés.

²² BLASKÓ-BUDAHÁZI 2019: 86–87.

1. táblázat. *A nem magyar állampolgár külföldön elkövetett bűncselekménye miatt indult büntetőeljárások statisztikai adatai*

Év	Nem magyar állampolgár külföldön elkövetett bűncselekménye tárgyában a büntetőeljárás megindítását a legfőbb ügyész elrendelte
2010. év	2
2011. év	1
2012. év	1
2013. év	35
2014. év	22
2015. év	11
2016. év	31
2017. év	20
2018. év	24
2019. év*	20
2020. év*	9
2021. év*	9
2022. év*	11
2023. év*	11

*Forrás: Ügyészségi Statisztikai Tájékoztató. Büntetőjogi szakág.
A 2023. évi tevékenység 2024*

is tízes nagyságrendre emelkedett. Az e tendencia mögötti okok megállapítása – noha kétséget kizáróan releváns tartalmat közvetíthetne – további, az egyes büntetőügyek megismerésén alapuló kutatást igényelne, amely azonban meghaladná e rövid írás tartalmi kereteit.

Szintén részletes kutatást lenne érdemes végezni az eljárások tárgyát képező bűncselekményeket illetően. Az elmúlt több mint egy évtized bűnügyei meglehetősen változatos képet mutatnak, megtalálhatók köztük vagyron elleni, gazdasági, élet és testi épség elleni, a nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni, közlekedési vagy éppen kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények. A nem magyar állampolgár külföldön elkövetett bűncselekménye miatt indult büntetőeljárások alapjául szolgáló ügyek körében az illegális migrációt elősegítő bűncselekmények (különösen az embercsempészés) is jelen vannak, amelyek révén az biztosítható,

hogy a Magyarország területén megjelenő illegális migrációt támogató külföldi elkövetők bűnfelelőssége abban az esetben is megállapítható legyen, ha cselekményüket (az államhatár jogellenes átlépéséhez történő segítség nyújtását) nem a magyar államhatár viszonylatában valósították meg.

Életszerű lehet az is, hogy a nem magyar állampolgár külföldön elkövetett cselekményéről idegenrendészeti vagy menekültügyi eljárásban szereznek tudomást. Erre voltak példák a 2015–2016. évben tapasztalt migrációs válság során, amikor is a Magyarország területén menedékjogi eljárást kezdeményező külföldiek esetében merült fel annak gyanúja, hogy származási országukban – egyes esetekben súlyos, akár emberiség elleni – bűncselekményt valósítottak meg.

ÖSSZEGZÉS

A külföldiek magyarországi büntetőjogi felelősségre vonásának legfontosabb jogforrása a magyar büntető törvénykönyv, amely mind területi, mind személyi hatályát illetően kijelöli azokat a feltételeket, amelyek fennállása esetén a nem magyar állampolgár bűnelkövetővel szemben Magyarországon büntetőeljárás rendelhető el.

A magyar büntetőjog fejlődését illetően mondhatni tradicionális szabály, hogy a büntetőjogi szabályokat elsősorban a belföldön elkövetett cselekményekre kell alkalmazni. Ennek igénye már Werbőczy István *Hármaskönyvében*²³ megjelent azzal, hogy a rendeletek és statútumok nemcsak azokat kötelezik, akik a fejedelem joghatósága alá tartoznak, hanem mindazokat az idegeneket is, akik ebben az országban tartózkodtak.²⁴ Emellett azonban napjainkban a Btk. megteremti annak a lehetőségét, hogy a magyar büntető jogszabályokat olyan külföldivel szemben is alkalmazhassák, aki a magyar büntetőtörvény értelmében bűncselekménynek minősülő elkövetési magatartást nem belföldön tanúsította. Ennek feltételei a Btk. személyi hatályában jelennek meg olyan alapelvek szellemében, mint a kettős inkrimináció elve, az univerzális joghatóság kérdése vagy – negatív értelemben a büntető jogszabály alkalmazásának kizárását érintően – a kettős eljárás tilalma.

A nem magyar állampolgár külföldön elkövetett bűncselekménye miatti eljárás kezdeményezése ugyanakkor semmilyen körülmények között sem alapulhat az officialitás hagyományos értelemben vett automatizmusán. Fontos szempont,

²³ WERBŐCZY 1517.

²⁴ Vö. HAUTZINGER 2012: 25.

hogy ilyen esetekben a büntetőeljárás elrendelését konkrét hatósághoz köthető gondos mérlegelés előzze meg. Ennek felelős címzettje pedig Magyarországon a legfőbb ügyész...

IRODALOMJEGYZÉK

- BARTKÓ Róbert (2011): *A terrorizmus elleni küzdelem kriminálpolitikai kérdései*. Győr: Universitas-Győr.
- BLASKÓ Béla – BUDAHÁZI Árpád (2019): *A nemzetközi bűnügyi együttműködés joga*. Budapest: Dialóg Campus – Wolters Kluwer.
- CSAPÓ Zsuzsanna (2022): Alternatívákban gondolkodhatunk? A Nemzetközi Büntetőbíróság lehetséges kiegészítői/kihívói – az orosz agresszió relációjában. *Állam- és Jogtudomány*, 63(4), 25–46. Online: <https://doi.org/10.51783/ajt.2022.4.03>
- ELEK Balázs (2012): *A jogerő a büntetőeljárásban*. Debrecen: Debreceni Egyetem Állam és Jogtudományi Kar Büntető Eljárásjogi Tanszék.
- FANTOLY Zsanett – BUDAHÁZI Árpád (2019): *Büntető eljárásjogi ismeretek*. I. kötet. *Statikus rész*. Budapest: Dialóg Campus.
- HAUTZINGER Zoltán (2012): *A külföldiekre vonatkozó magyar jogi szabályozás fejlődése és története. Szakmatörténet*. Budapest: Nemzeti Közzolgálati Egyetem.
- KÁDÁR Miklós – KÁLMÁN György (1966): *A büntetőjog általános tanai*. Budapest: KJK.
- POLT Péter (2013): A magyar büntető joghatóság. In POLT Péter (szerk.): *Új Btk. kommentár*. 1. kötet. *Általános rész*. Budapest: NKTK, 49–55.
- POLT Péter (2021): 150 éves a modern magyar ügyészség. *Magyar Jog*, 68(6), 323–327.
- POLT Péter (2022): A modern ügyészi szervezet és az Alaptörvény. In VARGA Réka – MÁZI András (szerk.): *10 éves az Alaptörvény. Ünnepi Tanulmányok*. Budapest: Magyar Közlöny, 47–54.
- Ügyészségi Statisztikai Tájékoztató. *Büntetőjogi szakág. A 2023. évi tevékenység (2024)*. Budapest: Legfőbb Ügyészség.
- WERBŐCZY István (1517): *Tripartitum opus iuris consuetudinarii incltyti regni Hungariae*. Viennae Austriae: Singrenius.